

Załącznik do Uchwały nr 39/516/13/IV
Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 7 sierpnia 2013 r.

Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

**PODSUMOWANIE I UZASADNIENIE
DO STRATEGII ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
DO ROKU 2025**

przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego
nr XXVIII/553/13 z dnia 25 czerwca 2013 r.

Olsztyn, lipiec 2013

1. Wstęp.

Podsumowanie do *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025* (SRWW-M do roku 2025) zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227 z późn. zm.) zawiera:

- 1) Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych;
- 2) Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:
 - a) ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko,
 - b) opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227 z późn. zm.),
 - c) zgłoszone uwagi i wnioski,
 - d) wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone,
 - e) propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

2. Streszczenie SRWW-M 2025.

Dokument „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025” powstał w wyniku aktualizacji Strategii z 2005 r. i stanowi trzeci etap planowania strategicznego zapoczątkowanego w 1999 r. przez władze regionu. Strategia od 2005 r. opiera się na koncepcji trzech płaszczyzn rozwoju, obejmujących: ludzi, gospodarkę i relacje między człowiekiem, a gospodarką, osadzonych w środowisku przyrodniczym. Szczegółowa diagnoza strategiczna w aktualizowanym dokumencie została ujęta w trzech obszarach priorytetowych:

- Konkurencyjna gospodarka;
- Otwarte społeczeństwo;
- Nowoczesne sieci;

w ramach których określono 4 cele strategiczne:

- Wzrost konkurencyjności gospodarki;
- Wzrost aktywności społecznej;
- Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych;
- Nowoczesna infrastruktura rozwoju.

Oprócz określonych celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, projektowany dokument zawiera kilka elementów wzbogacających dotychczasowe planowanie strategiczne:

- Rozbudowano analizę SWOT o część SWOT/TOWS;
- Przeprowadzono analizę trendów oraz określono scenariusze rozwoju regionu;
- Wskazano Obszary Strategicznej Interwencji (OSI);
- Wskazano inteligentne specjalizacje Warmii i Mazur.

Na uwagę zasługują Obszary Strategicznej Interwencji, odzwierciedlające potencjały i problemy rozwojowe w układzie terytorialnym województwa:

1. Tygrys warmińsko-mazurski;
2. Aglomeracja Olsztyna;
3. Ośrodki subregionalne;
4. Nowoczesna wieś;
5. Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej;
6. Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;
7. Obszary przygraniczne;

8. Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji;
9. Obszary o ekstremalnie niskiej dostępności komunikacyjnej.

Projekt SRWW-M do roku 2025 zawiera również wskazanie tzw. inteligentnych specjalizacji, które mogą stanowić szansę rozwoju odpowiadającą zarówno wyzwaniom w zakresie innowacyjności, jak i głównym kierunkom województwa. Są to trzy podstawowe specjalizacje:

EKONOMIA WODY: Specjalizacja bazuje na największych w Polsce zasobach wód powierzchniowych, wokół których rozwinęła się turystyka oraz szereg rodzajów działalności, które mają również duży potencjał innowacyjny, np. produkcja jachtów, łodzi (a także usług związanych z tą branżą).

ŻYWNOŚĆ WYSOKIEJ JAKOŚCI: Specjalizacja bazująca na tradycyjnej i silnej pozycji rolnictwa w regionie, opiera się na dynamicznym rozwoju rolnictwa lokalnego i tradycyjnym przetwórstwie żywności opartej o regionalne surowce i krótkie łańcuchy sprzedaży.

DREWNO I MEBLARSTWO: Region posiada znaczące kompetencje w zakresie dostarczania surowców i półproduktów, ale przede wszystkim zlokalizowane są tu fabryki dostarczające produkty finalne.

Cel główny SRWW-M do roku 2025 określono jako:

SPOJNOŚĆ EKONOMICZNA, SPOŁECZNA I PRZESTRZENNA WARMII I MAZUR Z REGIONAMI EUROPY

Poprawa spójności ekonomicznej, przestrzennej i społecznej powinna być osiągnięta w kontekstach:

- Inteligentnych specjalizacji regionu (ang. *smart specialisation*) – ekonomia wody (ang. *Water economy*), drewno i meble (ang. *Timber and furniture*) oraz żywność wysokiej jakości (ang. *High quality food*);
- Regionalnym – jako tworzenie równych szans rozwojowych w całym województwie poprzez kreowanie warunków dla wzmacniania kapitału ludzkiego, rozwoju przedsiębiorczości, promocji oraz budowanie nowoczesnej infrastruktury;
- Bałtyckim – rozwój Warmii i Mazur będzie się odbywał w europejskiej przestrzeni bałtyckiej. Poprawa spójności przestrzennej polega na włączeniu układu transportowego regionu w powstającą wielką obwodnicę Bałtyku, system bałtyckiej żeglugi oraz w projektowane wokół morza sieci komunikacyjne (w tym teleinformatyczne), turystyczne i inne.

Cele strategiczne wynikają z przyjętych trzech priorytetów i uwzględniają fakt występowania zależności między nimi:

- **CEL STRATEGICZNY1: WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI**, który zawiera najważniejsze zagadnienia na styku gospodarka – społeczeństwo;

- **CEL STRATEGICZNY 2: WZROST AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ** – zawiera cele operacyjne ze sfery społeczeństwo – sieci;
- **CEL STRATEGICZNY 3: WZROST LICZBY I JAKOŚCI POWIĄZAŃ SIECIOWYCH** – ukierunkowanych głównie na sferę gospodarczą, dlatego znajduje się na styku gospodarki i nowoczesnych sieci;
- **CEL STRATEGICZNY 4: NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA ROZWOJU** – ten cel najsilniej wpływa na realizację wszystkich pozostałych celów strategicznych, dlatego umieszczony jest w centralnej części układu celów.

3. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych.

W oparciu o wyniki Prognozy oddziaływania na środowisko dla SRWW-M do roku 2025 można uznać, że cele i działania ujęte w Strategii mogą wywrzeć zarówno potencjalnie pozytywny jak i potencjalnie negatywny wpływ na bioróżnorodność województwa warmińsko-mazurskiego. Niektóre z proponowanych działań będą miały bezpośredni lub pośredni wpływ na przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom środowiskowym. Do grupy tej można zaliczyć m.in.: poprawę stanu wód Morza Bałtyckiego (zwłaszcza Zalewu Wiślanego/Kaliningradzkiego); kreowanie wszechstronnego rozwoju obszarów leśno-pojeziernych o wyjątkowej wartości w przestrzeni europejskiej, cennych i wrażliwych pod względem przyrodniczym oraz krajobrazowym; podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zachowanie walorów krajobrazowych województwa; zapewnienie integralności przyrodniczej województwa; ochronę i restytucję elementów rodzimej przyrody, w tym prowadzenie inwentaryzacji, waloryzacji i monitoringu różnorodności biologicznej; redukcję emisji zanieczyszczeń powietrza (...); budowę lub modernizację oczyszczalni ścieków oraz rozbudowę sieci kanalizacyjnych (...); zapobieganie powstawaniu odpadów i racjonalną gospodarkę odpadami (...); usuwanie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (...); prowadzenie monitoringu środowiska i ogólnodostępnej wojewódzkiej bazy danych o środowisku (GIS).

Rozwiązaniem alternatywnym dla przyjęcia Strategii byłoby jej nie uchwalenie, co skutkowałoby zaniechaniem realizacji powyższych działań i brakiem oczekiwanych pozytywnych rezultatów oddziaływania na bioróżnorodność. Działania zmierzające do ochrony różnorodności biologicznej w przypadku braku realizacji Strategii byłyby oparte na dokumentach szczebla międzynarodowego, europejskiego i krajowego. Skuteczna ochrona różnorodności biologicznej wymaga podejmowania działań na różnych poziomach:

międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Pominięcie działań, które mają korzystny wpływ na zasoby przyrodnicze województwa ujętych w Strategii, lub brak realizacji dokumentu wpłynęłyby na zmniejszenie dynamiki działań, które potencjalnie pozytywnie będą oddziaływać na ochronę różnorodności biologicznej na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego.

4. Informacje, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowisko dla SRWW-M do roku 2025 została opracowana w oparciu o art. 46 pkt 1 oraz art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...).

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Warmińsko-Mazurskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym.

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu SRWW-M do roku 2025 została sporządzona przez wyłonioną w drodze postępowania firmę FUNDEKO Korbel, Krok-Baściuk Spółka Jawna z Warszawy. Zaproponowane przez wykonawcę rekomendacje zostały ujęte w zbiorczej tabeli kluczowych rekomendacji zawartej w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu SRWW-M do roku 2025.

Wszystkie rekomendacje zostały przeanalizowane pod kątem ich zasadności i możliwości ich uwzględnienia w SRWW-M do roku 2025. Na podstawie przedstawionych rekomendacji Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podjął decyzję o uzupełnieniu treści dokumentu o następujące elementy:

- 1) W celu operacyjnym 7.1.1 *Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji*, w punkcie A. *Jakość produktów i usług*, dopisano, że wsparcie tworzenia popytu na nowe innowatorskie produkty, w tym turystyczne, powinno odbywać się przy jednoczesnym zachowaniu walorów przyrodniczych regionu. Przyjęty zapis nie zawęży zakresu działań możliwych do realizacji w tym obszarze, a jedynie podkreśla zasadę horyzontalną strategii wskazującą, że wszystkie priorytety strategiczne regionu będą realizowane przy poszanowaniu wartości środowiska przyrodniczego Warmii i Mazur.
- 2) W celu operacyjnym 7.2.2 *Wzrost dostępności i jakości usług publicznych* w punkcie E. *Infrastruktura*, dopisano, że inwestycje w urządzenia melioracyjne oraz związane z kształtowaniem koryta cieku naturalnego powinny odbywać się zwłaszcza poprzez kompleksowe i nowoczesne działania uwzględniające zasady racjonalnego planowania

w układzie zlewniowym. Zmiana zapisu stanowi nawiązanie do założeń ramowej Dyrektywy Wodnej i Dyrektywy Powodziowej.

- 3) W celu operacyjnym 7.4.2 *Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii*, punkt D. *Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i węglowodorów łąpkowych* uzupełniono o zapis wskazujący, że rozwój energetyki odnawialnej powinien być zrównoważony i uwzględniać potrzeby związane z rozwojem gospodarczym jak i ochroną zasobów przyrodniczych i krajobrazu.

5. Informacje, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...).

Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny zaopiniował pozytywnie projekt SRWW-M do roku 2025, nie wnosząc uwag do prognozy oddziaływania na środowisko zaktualizowanego dokumentu.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie wniósł uwagi zarówno do projektu SRWW-M do roku 2025, jak i prognozy oddziaływania na środowisko zaktualizowanego dokumentu.

W odniesieniu do treści projektu SRWW-M do roku 2025 wskazano, że:

„(...) należałoby wzmocnić w Strategii aspekt środowiskowy, zwłaszcza, że wśród celów strategicznych zabrakło ochrony środowiska i jego racjonalnego kształtowania, natomiast został on wymieniony jako cel operacyjny (...)”

oraz

„(...) Strategia ukierunkowana została głównie na cele ekonomiczne (inwestycyjne i gospodarcze) oraz społeczne, zabrakło natomiast podkreślenia równowagi celów oraz ich współzależności, które są podstawą do osiągnięcia celu zasadniczego każdej strategii rozwoju lokalnego, jakim jest rozwój zrównoważony w różnych dziedzinach, oparty o koncepcję zarządzania środowiskiem w województwie (...)”

W opinii Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego aspekt środowiskowy został wystarczająco uwypuklony w dokumencie, w związku z tym uwaga RDOŚ nie została uwzględniona. Należy podkreślić, że już w części opisującej priorytety strategiczne wskazano, że Strategia opiera się na koncepcji trzech płaszczyzn rozwoju, obejmujących ludzi,

gospodarkę i relacje między człowiekiem a gospodarką, które są osadzone w środowisku przyrodniczym, ponieważ to w nim odbywają się wszelkie działania człowieka. Na tej podstawie wyróżniono trzy priorytety strategiczne: konkurencyjna gospodarka, otwarte społeczeństwo i nowoczesne sieci. Jednocześnie uwypuklono, że **polityka rozwoju województwa będzie koncentrowała się na tych priorytetach, przy poszanowaniu wartości środowiska przyrodniczego Warmii i Mazur** oraz że **w regionie takim jak województwo warmińsko-mazurskie środowisko przyrodnicze determinuje, w wielu przypadkach, zachowania przedsiębiorców, postawy społeczne, czy charakter i rodzaje relacji między człowiekiem a gospodarką.**

Ponadto, jak zauważa w swojej opinii RDOŚ, każdy z celów operacyjnych będzie realizowany poprzez konkretne przedsięwzięcia, w odniesieniu do których, zgodnie z wymaganiami prawa, przeprowadzane jest postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (o ile jest wymagane), co pozwala na zagwarantowanie ochrony środowiska przyrodniczego w przypadku, gdy dokument strategiczny ze względu na swój charakter nie daje możliwości dokładnej oceny skali oddziaływania.

RDOŚ zwróciła uwagę, że ogólnikowo potraktowano kwestię kompleksowego systemu zagospodarowania odpadów komunalnych na terenie województwa i że zagadnienie to powinno zostać uwzględnione w tzw. bilansie strategicznym, pozwalającym na wskazanie problemów oraz wybór optymalnej drogi, prowadzącej do ich rozwiązania.

W opinii Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego są to szczegółowe kwestie będące domeną Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami. W tekście SRWW-M do roku 2025 wskazano, że szczegółowe zapisy dotyczące zagadnień związanych z ochroną przyrody i środowiska ujęte są w odpowiednich dokumentach, m.in. *Programie ochrony środowiska i Planie gospodarki odpadami*.

Poniżej zestawiono uwagi RDOŚ do prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu SRWW-M do roku 2025 wraz z informacją o sposobie ich uwzględnienia w prognozie:

Lp.	Treść uwagi	Odpowiedź
1.	W prognozie stwierdzono, że określenie oddziaływania na środowisko w przypadku wydobywania węglowodorów łupkowych jest trudne. Stwierdzenie takie nie wydaje się do końca słuszne, ponieważ aktualna wiedza w tym zakresie jest dostępna (...)	Przeredagowano tekst. Szczegółowy opis oddziaływań zawarty został w analizie oddziaływań na środowisko celów szczegółowych.
2.	(...) nie wskazano na problemy wynikające z presji inwestorów do lokalizowania	Wprowadzono informację o presji inwestorów do lokalizowania konkretnych inwestycji (np.

	konkretnych inwestycji (np. farm wiatrowych) na terenach prawnie chronionych lub w zasięgu bezpośredniego oddziaływania. Warto byłoby również przedstawić w prognozie stanowisko Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie zasad lokalizacji obiektów energetyki wiatrowej w województwie (...)	farm wiatrowych) na terenach prawnie chronionych lub w zasięgu bezpośredniego oddziaływania w rozdziale poświęconym kluczowym problemom ochrony środowiska (4.1. Bioróżnorodność). Przytoczono również najważniejszy postulat stanowiska Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie zasad lokalizacji obiektów energetyki wiatrowej w województwie.
3.	(...) w koncepcji nie ustosunkowano się do kwestii utworzenia Mazurskiego Parku Narodowego. Zagadnienie to było przedmiotem uwag zgłaszanych na etapie konsultacji społecznych. Z uwagi na to, że bezpośrednio dotyczy aspektu środowiskowego a także ze względu na licznych zwolenników, ale też i przeciwników, warto byłoby przedstawić problem w dokumencie.	W prognozie dodano krótką informację na temat toczącej się dyskusji o utworzeniu Mazurskiego Parku Narodowego. Zgodnie jednak z samą uwagą RDOŚ, utworzenie parku jest dyskutowane. Nie istnieje akt prawny ani dokument strategiczny w tym zakresie, w związku z tym nie odniesiono się w prognozie do stanowisk zwolenników lub przeciwników parku. Ponadto prognoza zawiera opis potencjalnego oddziaływania m.in. na Mazurski Park Krajobrazowy, który potencjalnie stanowiłby obszar Mazurskiego Parku Narodowego, stąd przeprowadzoną analizę w tym zakresie można uznać za wystarczającą.
4.	W prognozie zawarto informację, z której wynika, że trwają prace nad Programem Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego (...)	Usunięto omyłkowy zapis, z uwagi na to, że województwo posiada aktualny Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy 2015-2018.

6. Informacje, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione zgłoszone uwagi i wnioski.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu SRSGWWM trwały prace nad opracowaniem Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu SRWW-M do roku 2025. Możliwość udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko w trybie art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...) zapewniona była od 20 maja do 10 czerwca 2013 r. Projekt SRWW-M do roku 2025 wraz z przygotowaną dla niego Prognozą oddziaływania na środowisko dostępny był na dedykowanej Strategii stronie

internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego www.strategia2025.warmia.mazury.pl.

W trakcie konsultacji w związku z udziałem społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski.

7. Informacje, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone.

Przeprowadzone analizy skutków realizacji zaktualizowanej SRWW-M do roku 2025 wskazują, że zawarte w niej działania nie będą powodowały istotnego negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, o którym mowa w art.51 ust.2, pkt 1d) ustawy z dnia 3 października 2008 o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...).

8. Informacje, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień SRWW-M do roku 2025.

Województwo warmińsko-mazurskie prowadzi od 2000 r. monitoring realizacji Strategii, którego efekty zamieszczane są w corocznych raportach. Na potrzeby rzetelnego monitorowania został opracowany System Monitorowania Strategii (SMS). SMS oparty jest o wskaźniki realizacji Strategii, wiedzę pozyskiwaną od licznych instytucji współrealizujących Strategię oraz prace Komitetu Monitorującego.

System ten będzie nadal podstawą monitoringu i będzie traktowany jako wspierający udział województwa warmińsko-mazurskiego w budowanym krajowym systemie obserwatoriów terytorialnych. Dane na temat realizacji Strategii oraz sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa będą zbierane w cyklu corocznym, zaś nie rzadziej niż co dwa lata publikowany będzie raport z monitoringu Strategii. Raporty będą dotyczyły realizacji celów i kierunków działań w monitorowanym okresie. Wskaźniki kontekstowe, bazujące na statystyce publicznej, ze względu na większe opóźnienie, stanowić będą tło statystyczne.

Strukturę systemu monitoringu tworzą: Sejmik Województwa, Zarząd Województwa, Komitet Monitorujący, Koordynator (Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego). Pozostali uczestnicy to najważniejsze instytucje w regionie uczestniczące

w procesie realizacji Strategii, w tym: departamenty Urzędu Marszałkowskiego, inne jednostki organizacyjne województwa, organizacje i instytucje zaangażowane poprzez wykorzystywanie, koordynowanie i wspieranie działań związanych z realizacją Strategii.

Organizacja systemu monitoringu została pozytywnie oceniona. Struktura systemu i podział kompetencji nie wymaga modyfikacji i może być wykorzystywany do monitorowania oddziaływań na środowisko.

Podobnie jak w przypadku organizacji systemu monitoringu, tryb i harmonogram prezentacji wyników został precyzyjnie opisany. Częstotliwość monitorowania jest wystarczająca z punktu widzenia monitorowania oddziaływań na środowisko.

Podstawowym narzędziem monitoringu Strategii są wskaźniki, które zostały przypisane do dwóch grup:

- **Wskaźniki kontekstowe:** są to wskaźniki opisujące sytuację społeczno-gospodarczą w województwie w zakresie najbardziej zbliżonym do celu głównego, celów strategicznych i celów operacyjnych. Przyjęto, że cele operacyjne opisywane są przez dwa wskaźniki kontekstowe, zaś cele strategiczne przez 2 lub 3, w zależności ile celów operacyjnych zawierają w sobie;
- **Wskaźniki działań:** są to konkretne wskaźniki nakładów i produktów, wykorzystywane w SMS dla scharakteryzowania konkretnych działań. Szczegółowy zestaw wskaźników działań zawiera SMS.

Poszczególne poziomy celów będą monitorowane przez łącznie 33 wskaźniki kontekstowe. Zakłada się, że wszystkie wskaźniki zbierane będą ze statystyki publicznej oraz analiz własnych i zamawianych. W przypadku większości wskaźników określono jego wartość bazową (rok 2010) oraz pożądaną wartość docelową dla roku 2020 oraz źródło danych. Źródłem danych najczęściej będzie Główny Urząd Statystyczny (w szczególności Bank Danych Lokalnych), lecz również badania własne.

W Strategii wyodrębniono dodatkowo trzy grupy wskaźników: wskaźniki celu głównego, wskaźniki monitoringu celów strategicznych oraz wskaźniki monitoringu celów operacyjnych.

W Prognozie Oddziaływania na środowisko oceniono, iż część z zaproponowanych wskaźników w sposób bezpośredni lub pośredni będzie mogła być wykorzystywanych do monitorowania wpływu projektowanego dokumentu na środowisko. Do grupy tej można zaliczyć następujące wskaźniki:

Wskaźniki monitoringu celów strategicznych:

- Dostępność usług publicznych (jedna ze składowych, na podstawie których wyliczana jest wartość wskaźnika odnosi się do jakości opieki zdrowotnej);
- Wskaźnik syntetyczny efektów współpracy sieciowej (jedna ze składowych, na podstawie których wyliczana jest wartość wskaźnika odnosi się do napływu inwestycji i liczby turystów);
- Wskaźnik syntetyczny liczby i jakości powiązań sieciowych (jedna ze składowych, na podstawie których wyliczana jest wartość wskaźnika odnosi się do gęstość dróg i linii kolejowych oraz korzystających z kanalizacji i gazu);
- Średni czas dojazdu do Olsztyna (w transporcie drogowym) z gmin województwa.

Wskaźniki monitoringu celów operacyjnych:

- Liczba podmiotów zaliczanych do III sektora na 10 000 mieszkańców (wskaźnik obejmuje również pozarządowe organizacje związane z oceną środowiska);
- Liczba lekarzy (personel pracujący) na 10 tys. mieszkańców;
- Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym;
- Suma średnich czasów dojazdu z Olsztyna do stolic sąsiadujących województw (w transporcie drogowym oraz kolejowym);
- Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej;
- Produkcja energii elektrycznej z odnawialnych nośników w województwie;
- Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów;
- Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle mieszkańców.

Czynnikiem warunkującym możliwość wykorzystania części wskaźników do monitorowania wpływu projektowanego dokumentu na środowisko, będzie udostępnienie i pogłębiona analiza jakościowa wskaźników cząstkowych wykorzystywanych do wyliczania wskaźników syntetycznych.

Potencjalnie występuje możliwość uzupełnienia katalogu o wskaźniki, które pozwoliłyby bezpośrednio monitorować wpływ na poszczególne komponenty środowiska, jednak kluczowym problemem jest brak odpowiednich wskaźników dotyczących np. jakości gleb, jakości krajobrazu, efektywności energetycznej, kondycji gatunków i siedlisk występujących na obszarach objętych ochroną. Ponadto, w opinii Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, dodatkowe wskaźniki, które pozwoliłyby bezpośrednio monitorować wpływ na poszczególne komponenty środowiska mogą być sformułowane na poziomie wojewódzkiego programu ochrony środowiska.